

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese [studovna@npmk.cz](mailto:studovna@npmk.cz)

1.

**Covid-19 a insomnie : spánek v době pandemie** / [ Covid-19 and insomnia : sleep in times of pandemic ] / Jakub Vaněk, Klára Látalová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Česká a slovenská psychiatrie : časopis České psychiatrické společnosti ČLS JEP a Psychiatrickej spoločnosti SLS -- ISSN 1212-0383 -- Roč. 117, č. 6 (prosinec) (2021), s. 319-324.

Onemocnění covid-19 už dva roky tvoří nedílnou součást každodenní reality. Jeho přítomnost a propojení s psychiatrickými onemocněními je předmětem intenzivního výzkumu. Covid zasahuje výraznou měrou do řízení spánku a způsobuje jeho poruchy i u vysokého procenta pacientů, kteří se z infekce zotavili. Pandemie obecně zvyšuje míru stresu a úzkostí v populaci, ale i samotný virus může vést k rozvoji nespavosti a dalších spánkových poruch. Článek se věnuje spánku a nespavosti obecně, souvislostem mezi spánkem a stresem, spánku za covidu, spánku po covidu a terapii poruch spánku.

psychiatrie ; psychika ; epidemie ; spánek ; stres ; terapie ; působení ; nespavost ; pandemie ; covid-19 ; porucha spánku ; viry

<http://katalog.npmk.cz/documents/521019>

2.

**Finsko** / [ Finland ] / Jan Průcha – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2021, č. 1 (I.čtvrtletí) (2021), s. 25-26.

Uveden je přehled o vzdělávacím systému ve Finsku, které je považováno za jednu z nejúspěšnějších zemí světa ve školství a vzdělávání. Finští žáci se v mezinárodních hodnoceních opakovaně umisťují v testech čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti na prvních místech mezi desítkami jiných zemí. Popsány jsou faktory, které mají vliv na vysokou kvalitu finského školství (např. princip sociální rovnosti, vysoká míra inkluze, homogenita školského systému, profesní příprava učitelů, důvěra veřejnosti v politiku státu v oblasti vzdělávání).

systém výchovy a vzdělávání ; školská politika ; školství ; profesní standardy učitelů ; srovnávací pedagogika ; hodnocení ; hodnocení vzdělávacího systému ; žák ; školní úspěšnost ; gramotnost ; Finsko ; mezinárodní srovnávání

<http://katalog.npmk.cz/documents/520988>

### 3.

**Jak na užitečné hodnocení ve škole, aneb, Malá metodika hodnocení** / [ How to usefully evaluate in school, or, Small evaluation methodology ] / Karel Rýdl, Helena Zitková, Martina Hezká -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 145, č. 4 (červen 2021) (2020/2021), s. 42-49.

V souvislosti s obdobím závěrečného vysvědčení nabízejí autoři článku podporu a možnost, jak uchopit závěrečné (sumativní) hodnocení tak, aby bylo přínosné pro všechny. Opírají se o možnost formy diskuse se žákem na základě jeho dotazníkového sebehodnocení bez zbytečného stresu pro žáky i učitele. Je předložena ukázka v praxi vyzkoušeného dotazníku na závěrečné pololetní hodnocení pro 3. a 4.ročník základní školy. Sumativní hodnocení na základě sebehodnocení žáka a společné diskuse může být vhodným odrazovým můstkem pro uplatňování formativního hodnocení.

základní škola ; první stupeň ; hodnocení ; prospěch ; hodnocení žáka ; souhrnné hodnocení ; formativní hodnocení ; sebehodnocení ; interní hodnocení ; dotazník ; metoda hodnocení ; pedagogická dovednost ; pedagogická komunikace

<http://katalog.npmk.cz/documents/521219>

### 4.

**Jaké jsou trendy předškolního vzdělávání v r. 2022?** / [ What are the trends in preschool education in 2022? ] / Ludmila Třeštíková – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 11, č. 5 (leden 2022) (2021/2022), s. 34-36.

Mateřské školy jsou v poslední době vyzdvihovány jako podstatný základ pro celoživotní učení. MŠMT ve své strategii rozvoje vzdělávací politiky do roku 2030+ stanovilo pro předškolní vzdělávání několik priorit. Ty kopírují zjištění expertů a výzkumy pro oblast předškolního vzdělávání, péče a výchovy. Autorka článků seznamuje se třemi z nich: podporou zdraví a psychické odolnosti dětí, zapojením technologií do výuky a vzděláváním v přírodě. Charakterizuje je, vysvětluje jejich implementaci v praxi, zmiňuje požadavky kladené na ředitele a informuje, s čím může pomoci MŠMT.

předškolní výchova ; školská politika ; systém výchovy a vzdělávání ; plánování ve školství ; zdraví ; vzdělávací technologie ; vzdělávání ; příroda ; psychika ; Česko. ; předškolní vzdělávání ; psychická odolnost

<http://katalog.npmk.cz/documents/520975>

5.

**Jan Amos Komenský v kostce : malá encyklopedie českého genia staletí** / [ Jan Amos Komenský at glance : a small encyclopedia of the Czech genius of the centuries ] / Karel Rýdl – cze

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 71, č. 3 (2021), s. 525-526.

Recenze na: Jan Amos Komenský v kostce: malá encyklopedie českého génia staletí Pánková, Markéta -- Praha : Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, 2020 -- 180 stran -- ISBN 978-80-86935-50-8

Autor recenze seznamuje s prací, která vyšla jako součást rozsáhlé činnosti, již NPMK JAK vyvíjí u příležitosti dvojnásobného výročí J. A. Komenského. Seznamuje se strukturou knihy a jejími jednotlivými částmi. Hodnotí ji jako pečlivě formulovanou a formálně uspořádanou. Vyzdvihuje zejména popis událostí v kapitole Doba po Komenském a bohatou bibliografii publikace. U přehledové práce, již recenzovaná publikace je, autor nesdílí vhodnost označení "encyklopedie" v jejím podtitulu - tento pojem byl Komenským chápán jako soubor poznatků uspořádaných do soustředných vzájemně provázaných kruhů, v jejichž centru stojí Bůh. V souvislosti s myšlením Komenského je použití pojmu "encyklopedie" u přehledových publikací, podle názoru recenzenta, námětem k odborné diskuzi.

biografie ; dílo ; historické hledisko ; dějiny ; encyklopedie ; pojem ; diskuse ; poznání ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Jan Amos, ; Národní pedagogické muzeum a knihovna J.A. Komenského (Praha, Česko) ; přehledové studie ; výročí ; 17. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/520813>

6.

**Narkolepsia v detskom veku - naše skúsenosti = Narcolepsy in childhood - our experience** / [ ] / Kučeravá V., Remeň L., Ďurdík P., Ďurdíková A., Suroviaková S., Bánovčin P. -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Česko-slovenská pediatrie : časopis České a Slovenské pediatrické spoločnosti – ISSN 0069-2328 -- Roč. 76, č. 6 (říjen) (2021), s. 312-318.

Narkolepsie je chronická neurologická porucha, při které není mozek schopen správně regulovat spánkový cyklus. Touto poruchou trpí přibližně jeden člověk z dvou tisíc a v dětském věku bývá toto onemocnění často poddiagnostikováno. Vzhledem k jeho charakteru vede u pacientů ke snížení kvality života. Uvedeny jsou kazuistiky tří pacientů z Kliniky dětí a dorostu Univerzitní nemocnice v Martině na Slovensku.

pediatrie ; dítě ; medicína ; nemoc ; neurologie ; spánek ; nemocný ; hospitalizovaný ; mozek ; diagnostika ; zkušenost ; Slovensko ; narkolepsie ; chronické onemocnění ; kvalita života ; kazuistiky (lékařství)

<http://katalog.npmk.cz/documents/521203>

7.

**Nástup do veřejné mateřské školy v České republice : sonda do adaptace rodiče = Transition from home to public kindergarten in the Czech Republic : insight into parental adaptation / [ ]**

/ Eva M. Hejzlarová, Magdalena Mouralová, Kateřina Konrádová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Orbis scholae -- ISSN 1802-4637 -- Roč. 15, č. 1 (2021), s. 57-81.

Článek se zabývá adaptací rodiče po nástupu dítěte do mateřské školy a dává ji do souvislosti s utvářejícím se vztahem mezi rodičem a danou školou. Založen je na analýze deníkových záznamů čtrnácti matek, které mapují prvních dvanáct týdnů docházky nejstaršího dítěte do veřejné mateřské školy v České republice. Z výsledků vyplývá, že rodičovská role po období adaptace je typická relativně úzkým zájmem rodiče o dítě, omezenou ochotou rodiče řešit s mateřskou školou své problémy, je charakteristická minimalizací rodičovské iniciativy, spolehlivým plněním provozně-materiálních požadavků ze strany mateřské školy a základním uznáním prostředí mateřské školy i s jeho omezeními.

mateřská škola ; veřejná škola ; přijetí do školy ; adaptace ; školní adaptace ; rodiče ; rodičovská role ; rodičovská účast ; vztah rodiče-škola ; výsledek výzkumu ; vztah rodiče-dítě ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/521090>

8.

**O důležitosti smysluplné ekologické výchovy na střední škole / [ On the importance of meaningful environmental education in high school ]**

/ Ondřej Ševčík, Marie Hlaváčková, Adam Cejnar – cze

In: Člověk a výchova : časopis pro pedagogiku Rudolfa Steinera -- ISSN 2464-5680 -- Roč. 24, č. 4 (2021), s. 33-37.

Článek seznamuje s přístupem učitelů a žáků Waldorfského lycea v Praze-Opatově k ekologické výchově. Cílem výchovy k ekologii má být samostatné ekologické uvažování, směřování k environmentálně citlivému životu a uvědomění si komplexity chování ekologických systémů. V 11. třídě lycea je zavedena epocha krajinné ekologie, která je završena ekologickým praktikem.

ekologická výchova ; střední škola ; waldorfská pedagogika ; lyceum ; ekologie ; praktická práce ; senzibilita ; učitel ; žák ; cíl výchovy ; Waldorfské lyceum Praha ; komplexnost ; ekologická výchova mládeže ; smysluplnost ; ročník 11 ; epochové vyučování

<http://katalog.npmk.cz/documents/521187>

9.

**Pečlivka, akčňák, hloubal, idealista : přístup k učení volte podle osobnosti dítěte / [ Careful, action, thoughtful, idealist child : choose the approach to learning according to the child's personality ]**

/ Lucie Zormanová – cze

In: Rodina a škola [cze] -- ISSN 0035-7766 -- Roč. 68, č. 8 (říjen) (2021), s. 12-14.

Autorka se v článku opírá o typologii Šárky Míkové, která v knize Nejsou stejné rozlišuje čtyři dětské typy: pečlivé (pravidelné) dítě, akční dítě, hloubavé dítě, idealistické dítě. Na základě tohoto rozlišení, respektování typu osobnosti a s ní souvisejících vrozených potřeb a učebního stylu mohou rodiče podpořit u svých dětí motivaci k učení. V textu jsou zachyceny charakteristiky jednotlivých osobnostních typů a možné postupy, jak s nimi jednat.

dítě ; vývoj dítěte ; osobnost ; rozvoj osobnosti ; psychický vývoj ; psychologie osobnosti ; pedopsychologie ; vztah rodiče-dítě ; učení ; motivace učení ; postoj žáka ; aktivita ; myšlení ; poznávací schopnost ; inteligence ; idealismus ; autorita ; psychické vlastnosti ; povaha ; charakter

<http://katalog.npmk.cz/documents/521180>

## 10.

**Pilotní projekt benchlearningu a co vplynulo z jeho evaluace?** / [ Benchlearning pilot project and what was the result of its evaluation? ] / Vendula Ježková – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 18, č. 11 (2021), s. 41-42.

Vedeme školu [https://youtu.be/539d\\_ekooly](https://youtu.be/539d_ekooly)

Benchlearning je princip sdílení zkušeností a vzájemného učení se vždy dvou partnerských škol. Autorka informuje o pilotním ověřování projektu Strategické řízení a plánování ve školách, který vytvořil základní teoretický a metodický rámec pro realizaci benchlearningu. Jsou popsány tři fáze pilotního testování (iniciační a plánovací, analytická a integrační, realizační) a jejich evaluace. Databáze benchlearningu je pro všechny školy zpřístupněna na [vedemeskolu.npi.cz](https://vedemeskolu.npi.cz).

škola ; partnerství škol ; rozvoj vzdělání ; inovace ve vzdělávání ; pilotní projekt ; program výzkumu ; strategie učení ; spolupráce ; spolupráce ve výchově ; vztahy mezi školami ; plánování ve školství ; hodnocení ; sdílení zkušeností ; benchlearning

<http://katalog.npmk.cz/documents/521075>

## 11.

**Propojení tématu přírody s výukou angličtiny** / [ Connection the topic of nature with the teaching of English ] / Klára Kazlepková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 145, č. 4 (červen 2021) (2020/2021), s. 50-54.

Důležitost zapojení venkovního prostředí do výuky zdůrazňuje Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016-2025. V rámci venkovních aktivit autorka představuje svůj projekt pro žáky 5. tříd základní školy. Představuje

jednotlivé výhody terénní výuky v přírodě a spolu s vlastní zkušeností uvádí možnosti využití přírodního prostředí ve výuce cizích jazyků. Diplomovou práci s návrhy na výuku venku je možno nalézt na [https://is.muni.cz/th/hgzrf/Diplomova\\_prace\\_Klara\\_Kazlepkova](https://is.muni.cz/th/hgzrf/Diplomova_prace_Klara_Kazlepkova).

základní škola ; první stupeň ; výuka ; forma výuky ; činnosti v přírodě ; vycházka ; jazyková výuka ; angličtina ; obsah výuky ; vyučovací metoda ; aktivizující metoda ; inovace ve vzdělávání ; terénní výuka ; ročník 5

<http://katalog.npmk.cz/documents/521221>

## 12.

**Přednes a mluvní výchova jako součást dramatické výchovy** / [ Reciting and speech coaching as a part of drama education ] / Gabriela Zelená Sittová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tvořivá dramatika -- ISSN 1211-8001 -- Roč. 32, č. 3 (2021), s. 8-22.

Vyspělé ovládnutí mateřského jazyka a celková kultivace mluveného slova vede děti k rozvoji komunikační dovednosti a motivuje je k aktivnímu vztahu k literatuře. Autorka textu poukazuje na nedostatečné zavedení výuky přednesu a mluvní výchovy v kurikulárních dokumentech všech typů škol a předkládá vlastní přístup k práci s dětským, mladým, někdy i dospělým recitátorem. Využívá metody pohybové, literární, mluvní, dramatické, zvukové, výtvarné a kombinované a interdisciplinární. Jednotlivé metody jsou podrobně popsány. V rámci kontinuální práce s recitátory používá autorka řadu dlouhodobých inspirativních podnětů (např. Infekce knihou, Báseň na každý týden ...).

dítě ; adolescent ; literatura ; literární žánr ; drama ; dramatická výchova ; obsah výchovy ; ústní projev ; recitace ; vyjadřování ; porozumění textu ; práce s textem ; umělecká schopnost ; metodika ; komunikační výchova ; komunikační schopnost

<http://katalog.npmk.cz/documents/521225>

## 13.

**Tvrzení, že odměny škodí vnitřní motivaci, bylo výzkumně zpochybněno** / [ The statement that rewards harm internal motivation has been questioned by research ] / Jan Voda -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 2

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 18, č. 11 (2021), s. 18-21.

Na počátku 90. let přezkoumali badatelé David Pierce a Judy Cameron z Univerzity v Albertě (Kanada) dosavadní experimenty zaměřené na odměnu a vnitřní motivaci žáků ve škole, které dokazovaly, že odměny podkopávají motivaci a výkon. Autor předkládá výsledky metaanalýzy, kde badatelé provedli hierarchické třídění všech typů odměňování a poté zkoumali účinky různých proměnných (míra zaujetí pro úkol, druh odměny, očekávání...). Zjišťovali vliv odměny

na výkon a na zájem. Výsledkem je, že neexistuje žádný prokázaný negativní vliv externích odměn, naopak odměny můžeme využít efektivně a jejich prostřednictvím zvýšit zájem a výkon.

škola ; žák ; hodnocení žáka ; kontrola výkonu ; měření výkonu ; motivace výkonu ; odměna ; ocenění ; zpětná vazba ; zájem ; pracovní postoj ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; výsledek výzkumu ; vnitřní motivace

<http://katalog.npmk.cz/documents/521098>

#### 14.

**Vedlejší věty, jejich forma a sémantika ve školní praxi (nejčastější problémy spojené s klasifikací vedlejších vět) = Dependent clauses - their form and meaning - in teaching Czech at schools (the most common problems in classifying dependent clauses) / [ ] / Jana Vaňková -- cze --** Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 72, č. 2 (2021/2022), s. 60-68.

Článek upozorňuje na problémy spojené s klasifikací a s významy vedlejších vět. Autorka se zaměřila na opakující se chyby a problémy, kterých se žáci a studenti soustavně dopouštějí. Zdůrazňuje, že pokud chtějí učitelé vést žáky a studenty k přemýšlení o významech v textu a k pochopení základních významových okruhů, jako je příčina, účel, podmínka, následek aj., patří právě učivo o vedlejších větách (a v souvislosti s tím i větných členech) k těm zásadním. Pokud žáci správně pochopí uvedené významové okruhy, budou lépe rozumět i výkladovým textům v dalších předmětech.

základní škola ; výuka ; čeština ; gramatika ; syntax ; věta ; chyba ; význam ; strategie učení ; větný rozbor ; větný člen ; chybování ; určování

<http://katalog.npmk.cz/documents/521003>

#### 15.

**Využití lerngymnastiky u dětí v předškolním a mladším školním věku = Lerngymnastic for preschool and primary school children / [ ] / Taťána Metelková, Milena Svobodová -- cze --** Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná výchova a sport mládeže : odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele -- ISSN 1210-7689 -- Roč. 87, č. 6 (2021), s. 13-19.

Autorky prezentují ucelený program pohybových cvičení - lerngymnastika (ve světě má název Brain Gym), jejichž hlavním cílem je pozitivně ovlivňovat činnost nervového systému, především mozku. Pravidelné zařazování prvků lerngymnastiky je jedním ze způsobů posilování spolupráce obou mozkových hemisfér a zároveň možností, jak u dětí předškolního věku rozvíjet myšlení, pozornost, koordinaci a mnoho dalších dovedností pro úspěšný přechod do základní školy. Metoda je také vhodná pro práci se žáky se specifickými poruchami učení. Článek obsahuje ukázky cvičení pro děti MŠ a 1. stupně ZŠ včetně nákresů.

mateřská škola ; předškolní výchova ; základní škola ; první stupeň ; přechod z mateřské na základní školu ; tělesná výchova ; didaktická kontinuita ; pohybový rozvoj ; gymnastika ; mozek ; speciální vzdělávací potřeby ; porucha učení ; cvičení ; mozková hemisféra ; nervový systém

<http://katalog.npmk.cz/documents/520984>